

NERE AMETSAK

ITZ NEURTUZKO CHANCHAKERI

EDO

EUSKAL JOLASAK

LAN ONEN EGILLEA

DA

RAMON ARTOLA

ETA

BERA ILL DA GEROZTIK ARGITARATZEN DA

"EUSKAL-ERRIA-N"

NERE AMETSAK

Liburucho au edo moldoera oek
donkitzen diozka egilleak
gain gañeko Euskual ikribulari
On Antonio Arzak Jaunari
berak beti agertu izandu dion maitetasun aren
On iritziz.

Moldaera berak daude berezituak
bi zati edo partetan.
Lenengoan munduaren alderdi
guzietarako ibillerak.
Bigarreanean erriko, inguruetako
eta beste tokietarako gertaerak, guziak
Ametsetan.

Itz, aurea

Irakurgai moldatu
detan liburuba,
zuzentzen debalde det
nekatu buruba;
Onelako Lanetan
dan gizona sartzen
bizkarra puzkatuta
ezda pagatutzen.

Bañan alaz da ere
dan apiziya.
ezda kentzen erraza
da ta biziya;
biziyaak utziko.
baginuzke denak
guchituko lirake
gizonaren penak.

Globoan mundubaren jiran

Globoan iyo giñan
lau lagun, ez zarrak,
ikustera mundubak
dituben baztarrak;
ta ain ginduben goora
iyo globotzarrak,
eguzkiyak erretzen
zizkigun bizarrak,
eta eskukin jotzen
giñuzen izarrak.

Gau eder batez goiya
zegoala garbiya,
lo joanik gu, globoak
jota illargiya
atera zion alde
bateko argiya,
ta ark nola baitzuben
estali erdiya,
lurra utzi genduben
argi gabe iya.

Yzutu ta lazterka
jechi giñan beera,
nora ta Afrika-ko
arkasistei batera;
an zulotatik legoi
aundiyak atera
zitzaizkigun, berekin
gu eramatera,
edo gordiñik danok
an bertan jatera.

Berriro iyo giñan
globoan andikan,
legoi abo zabalak
utzirik an bian;
eta juanikan milla
leguak bidian,
irichi giñan leku
oso apartian,
munduban len billatu
gabeko partian.

Nola beruetatik
joan giñan otzera,
an gertatzen ez baitzan
lengo kontu bera;
termometroko urak
erpotik atera
nai zuben, giñanean
juan oso nortera
zero-tikan jechizan
egun mallaz beera.

Anka batez ura ta
bestaez mendiya,
jotzen zulu azaldu
zan zubi aundiya;
kolore politakin
pintatu berriya,
ta zalarikan arku
bateko zubiya,
izango zan Franzitik
Paris añon iya.

Ginjuazela zubi
gañetikan goora

noiz bait irichigiñan
norteko polora;
otzak zer malla zeuzkan
nor bat an gogora,
ainbestarañon zan an
gogorra denbora,
eguzkiya oztuta
juan zan su ondara.

—

Gebiltzala aldendu
eziñik andikan,
mendi batek su artu
zuben barrendikan;
ta zegoala boteaz
garra zulotikan,
ta geundela berotzen
begira goitikan,
ametsetan erori
nitzan oyetikan.

*
* * *

Itsasoz munduaren azken punta billa

Pasaiatikan giñan
onziyan atera,
nik ezdakik norako
egoa aldera;
toki berrien billa
leko apartera,
len iñor izan etzan
paraje batera

—

Giñanean urruti
osoallegatu,
genduben isla edo

mendi bat billatu;
eta zerbait genezan
biderako artu,
egun birako giñan
ango kayan sartu,

Arranzaleak ziran
isla artakoak,
gizon nano ichura
nola baitekoak;
ankak zituzten mochak
meak chit lepoak,
buruk aundik, ez gorputz
ayen modukoak.

Nanoak ziran arrai
aundiyen zaliak,
arrapatzeko jartzen
zituzten sariak;
etzuten guchi biar
tripazai jaliak,
saretan arrapatzen
zituzten baliak

Nola beste gauzarik
jaten etzekiten,
bañan maniatzen chit
ongi baitzekiten;
eltzetan irukita
ongi irakiten,
gero eskabecheak
zituzten egiten.

Aurrera bide guchi
pasa ezgenduben,

berriz beste mendibat
billatu genduben;
bere gaña zeruba
iya joan zегuen,
mundubak azken punta
nonbait ura zuben.

An zerzan ikusteko
nairik guk miratu,
beriala bertara
giñan arrimatu;
ta giñanean denok
jeisten abiyatu,
jiganteak giñuzen
arranzan billatu.

Ageri ziran sulla
añako pipaki
eta nork beren zesto
ta kanabelakin;
angulak arrapatzen
zituztela jakin,
genduben, amu luze
garrangazkoakin.

Ezaguerak eginta,
angulak jatera,
gintuzten gonbidatu,
biltoki batera,
mayian para zuten,
olezko platera;
eta ara zituzten
angulak atera

Pasayan modukoa
zan ayen erriya,

bañan ez pasai zarra
dan bezin berriya;
torre bat zuben luzez
ikaragarriya,
pasaeraz trabatzen
zana illargiya.

Echeak goi egalak
ain aundik zituzten,
argiyeri etziyen
pasatutzen uzten;
gabaz berriz farolik
nola ezbaitzuten,
kalietan argirik
beñere etzuten.

Jiratzeko den boran
geren alderdira,
jiganteak lagundu
ziguten ontzira;
ta parrez nengola ni
ayeri begira,
nintzan zenzura amets
artatikan jira.

RAMÓN ARTOLA.

(Aurreratuko-da)

NERE AMETSAK

II

Egun bi illargiyan

Asto gañean nitzan
echetik atera,
eizeko eskopetak
feriyan saltzera;
eta irten da laster
asirik euriya,
zabaldu nuben nere
euriztal aundiya.
Seguiran zuben aize
kolpe bat ekarri,
eta berak ninduben
para oso larri;
ain indar aundiz sartu
zan euriztal pera,
iya bota ninduenen
astotikan beera;
bañan nik ankartean

estu estu artu
eta ezpuelak nizkan
tripatikan sartu.
Orduban astoa ta
ni biyok aidian
jazo giñuzen zenbait
legua bidian;
gero ta ariñago
igotzen baikiñan.
ainbesterañon ala
ala igo giñan,
zeruban bertarañon
giñanean iya,
euriztalaren puntal;
jorik illargiya,
autsi zion kaskara
gogor zekarrena,
eta gu sartu giñan
zulotik barrena.
An lenengo ikusi
nitubenak ziran,
soldaduak, milloi bat
izango baitziran,
ejerzizio etan
zebiltzan guziyak,
sudur bina zituzten
ziran itsusiyak;
polborikan nola an
ikusi etzuten,
armak makillak eta
burruntzik zituzten.
Nik tiro bat tirarik
asto gañetikan,
bota nuben egazti
aundi bat goitikan;
tropako buruzayak
zuten ura jaso
eta arma ziraten

ikusi arazo.
Beriala banatu
zuten nere fama,
ni nitzala sumatu
nubela su arma.
Etorririk errege
bera jakitera,
ongi etorritz irten
zitzaidan bidera;
jakiñik ez nitzala
ni illargikoa,
ezpazan jakintzu bat
beste mundukoa,
bere palaziora
ninduben eraman,
nairik jankeiti oso
aundi bat eman an:
janarenbukaeran
pipa tzar bi artu,
eta biyak tabakoz
zituben kargatu,
pistutzeko arturik
suzko illatiya
ta pipa berak pistu
zubenean iya,
nik nola pospolluak
nerekin nituben,
ark bañan len nik nere
pipa pistu nuben.
Errege arriturik
pospollo ayekin;
ondoren etzekiyen
zer egin nerekin.
Gero nere oroitzan
naiko festa bazan,
arrizko pillare bat
alcha zuten plazan
jartzeko astoa ta

ni aren gañean;
eta chit oura aundiz.
biyaramonean,
pillari punta artan
giñuzten gu jarri,
aragizko talluntzak
denen mirezgarri.
Segiran bildurikan
an soñulariyak,
erregea bera ta
ziran kantariyak,
asi ziran soñuba.
joaz kantatutzen;
eta ari zirala
su adoratutzen,
astoak ere nairik
festan parte artu,
lagun zeion ayeri
musiko zan sartu;
ain indarrez eraso
zion arrantzavi,
dar dar eragin zion
zegoan arriyari.
Segiran saltarikan
gain artatik beera,
azpiyan artu zaben
erregea bera,
burubata koroya
biyak zizkan autsi,
eta zuben balio
etzubela utzi.
Segiran arturikan,
makil zituztenak,
gu il nayan segika
asi ziran denak
eta an gebiltzala
korri eta korri,
arrimaturik sartu

giñan alder-dira,
 estropozoz jorikan
 lengo zulo ura,
 illargitikan giñan
 erori mundura.
 Erortze aundi artaz
 nunean jo bea,
 non aterako ziran
 kolpe ark hordea,
 lenaz gain kolpe berak
 ninduben argitu,
 nere buruba nuben
 oyian arkitu.

Itsaspe-onziya balearentripan,

Giñan guerrako onzi
 batian atera,
 itsasoz mundubari
 buelta ematera;
 eta ginjuazela
 Asia partera,
 Afrikatikan oso
 leku apartera,
 irichi giñan Isla
 arbolzu batera.

Adizkide egiñik
 an bertakoakin,
 lazter genduben nola
 bizi ziran jakin;
 ikusgaiyak kanabel
 oso luzeakin

eginta, itsasoan
arrayak berakin,
billatutzen zituzten.
katalejubakin.

Kanabelak urian
sartutzen zituzten,
eta arrayak beren
ayekin ikusten;
nola tenazak oso
aundik baitzituzten,
isatsetik zioten
arrayari eusten,
eta atera gabe
etzuten bat uzten.

Gu ikusten geundela
ari zuten lana,
bale bat billatu zan
itsaspera juana,
azeta lo zuri ungaz.
lurrean etzana,
ta batek jira zedin
mugitzen etzana,
katalejuz jozuben
zurrungaz zegoana.

Esnaerazo zunak
tripazai lodiya,
lazter pagata zuben
bere pikerdiya;
ark jota puskaturik

kanabel aundiya,
guchigatik etzion
autsi arpegiya,
bere puntakin zien
atera begiya.

Begiya zijoala
ondora urian,
jechi zenean ogei
bat braza bidian,
baleak ikusirik
jankaia airian,
eta bera jateko
ichogonik bian,
auba zabaldu zuben.
artzeko aubian.

Ateratzeko bere
zeukan logalia,
zerbait deskantzatuzan
tripazai jalia;
onzi zudmarinua
jana zan balia,
eta zabaltzeaz bat
abo portalia,
andikan joan zitzaion
tripako alia.

Baliaren tripatik
libratu zanian,
zumarinua itzul
zebillen urian;

eta gora bidia
attu zubenian,
gertaturikan gure
chalupaparian,
jota bota ginduben
guztियok airian.

Berak botata berak
jaso baiginduben,
ta berak legorrera
eraman ginduben;
nola mañu edarra
artu baikenduben,
eta berotazunik
senti ezgenduben,
prezkatze ark lolatik
esnatu ninduben

RAMÓN ARTOLA

(Aurreratuko-da)

NERE AMETSAK

I I I

Afrika-ko karabinero jigantia

Afrika gañetik
jira ematera,
globoan iru lagun
baikiñan atera;
era giñan denboran
erdiko parera,
erori ez erori
jechi giñan beera

Aparte jechi giñan
erri etatikan
eta globoa ez an
uzteagatikan
gurdi batean geren
ura arturican,

**aldeneko errira
juan giñan andikan.**

Erriyaren sarreran
guardia bat morua,
asi zitzaigun kendu
nayian globua;
kontrabandua zala
esanaz erua,
artilleruetako
karabinerua.

**Ez, ta bai, beian ari,
zanean nerekin,
lurrean eserita
zegoen armarekin;
eta alcha zanean
juateko gurekin,
tellatu pea zuben
jo burubarekin.**

**Globoari machetez
zizkan sokak moztu,
ta zer zan ikusteko
aizez zuben puztu;
sobrellu bat zalako
tontoa zan poztu
eta buruban jantzi
zuben, zenkan justu.**

Ark jantzirikan globo
guk generamana,
nai ginduzen eraman
jeneralagana;
bañan ibai zabal bat
zubirik etzana,
pasa biar zan juango
bazan beragana.

Nola chalupik ere
pasakai etzeguen,
beste aldera zanko
bat luzatu zuben,
eta bi alde nola
artzen baitzituben,
gu eskutan aidian
pasatuguinduben.

Zubi orde zegoala
chapel globoakin,
onzi bat zijoanak
bela zabalakin
pasarizoan jota
paluen puntakin,
zubi ari mujira
baitzion eragin.

Zubi jigantea zan
erori putzura,
eta jo zionean
sonbrellubak ura;
presaz eskubak bota

zituban burura
beñan urakeraman
zion chapel ura.

Gauzak artan zirala
bainitzan esnatu,
pozez zer egin ezin
nubela asmatu;
jaikita galtzak nola
bear nitun artu,
chaketaen besoetan
nitun anak sartu.

*
* *

Itsasoan zazenen korrida

Urez nijoan urez ere bai
ongi ez dakit nik nora,
bañan badakit chartu zirala
itsasoa ta denbora;
gure onzita galtzen zebillen
ta zijoala ondora,
beste aundi bat arrimaturik
orduban gure ondora,
ango jendeak soka batata
ninduben igo ni goora

Ontzi salbatu gindubela gu
kabiraz etzan eskaza,
bere barrenan Santa Mariya
kabituko zan, ta lasa;
estal gaña zan chit maiz zezenak
jokatzen zituzten plaza,

eta orduban ere denboral
char ura zanean pasa,
egiten asi ziran horrida
edo zezenen jolasa,

Ni anchen neguen pleituba dardar
otzak garbituban iya,
eta zanean azaldu oroi
artetikan eguzkiya,
zinzillik jari ninduten legor
nedin koithadu buziya,
eta neretzat zezen jolasa
etzan irten gareziya,
legortzen negoen lakutik nuben
ikusi festa guziya.

Zezenak zuben pikadorea
artu ta bota urera,
zaldiyak eta biyak aidean
pasa zuten talankera;
segiran beste zaldi zar bati
ziozkan tripak atera,
ta geroago eskotillako
koskan trabaturik bera,
kanpan bueltako baten moduban
juan zan zulotikan beera.

Eskotillari tapa jarrita
irten zan beste zezena,
beltzak bakarrik banderillatu
eta il bear zutena;
belaunikatu eta ziriya

sartu zizkaten aurrena,
andik alchata zotz motzagoak
ipurditikan urrena,
gero tripatik eta nonaitik
zotzez bete zuten dena.

Beretako bat arrapatuta
traputurik zuben utzi,
zizkan begi bat atera eta
amaika kostilla autsi;
ta medikubak zuben denboran
ain puskatuba ikusi,
agindu zuben gaizki konpotzez
geldi etzedin itsusi,
putzura bota zitekiala
kostilla autsita guzi.

Andikan laster zezena iltzen
ezpada asi zanean,
gizarajoa etzan arkitu
askoz portuna obian;
arrapatuta zuben ogeita
lau bider bota aidian,
bañan ogeita bost garrenean
jo antzan ainbeste bidian,
legoa batez aparte nuben
ikusi sartzen urian.

Ordubanchen ni erori nitzan
soka autsi ta goitikan,
bañan ez onzi arren gaiñetik
ezpada nere oitikan;

kolpe ark erne para ninduben
nekarren lo artatikan,
bañan buruban ere min nola
artu nuben go gotikan,
eraman eta min zan tokiya
lotu ziraten botikan.

RAMÓN ARTOLA.

(Aurreratuko-da)

